

Sprogstrategi på dagtilbudsområdet

Indledning

Børn er født til at lære. Gennem hele barndommen tilegner børn sig kompetencer, som gør, at de kan deltage i sociale fællesskaber og forstå sig selv og deres omverden. Forskningen viser, at både de personlige, sociale, kognitive og sproglige kompetencer grundlægges tidligt og spiller en stor rolle for senere uddannelses- og jobmuligheder. Vi skal så tidligt som muligt være nysgerrig på barnets sproglige udvikling, fordi sproget er vigtigt for den personlige og sociale udvikling. Sproget er det fundament, som læsekompetencer og læring videre i skoleforløbet vil komme til at bygge på.

I dagtilbuddet skal barnet derfor mødes af voksne, som er bevidste om, at den sproglige udvikling er afhængig af den voksnes viden, vilje og evne til at indgå i kommunikative samspil. Samspillet skal bygge på faglig kvalitet og anerkendelse af barnet, så lysten til at udforske sproget og glæden ved at bruge det, og begå sig i sociale relationer, hele tiden udbygges. Sprogstrategien er vores redskab til at understøtte dette.

Forskning viser, at de børn, der støttes sprogligt både i hjemmet og i dagtilbud, klarer sig bedst på lang sigt. Derfor har dagtilbuddet fokus på at have et tæt samarbejde med forældrene, da barnets sproglige udvikling er et ansvar, som deles mellem hjem og dagtilbud. Forældrene vejledes i at være særligt opmærksomme på deres barns sproglige udvikling, og de præsenteres for redskaber til, hvordan de bedst understøtter barnets sproglige udvikling.

Sprogstrategien henvender sig til alle professionelle i Ikast-Brande Kommune, som arbejder med sproglig udvikling og trivsel for børn i dagpleje, vuggestue og børnehave. Den er rammen om en fælles forståelse af de indsatser og mål, som vi har på dette område.

Sprogstrategien tager afsæt i vores Børne- og Ungepolitik, Dagtilbudsloven, Folkeskolens bekendtgørelse om specialpædagogisk bistand til småbørn, nationale og internationale anbefalinger og forskningsresultater samt lokale erfaringer.

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

(§7 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

Sådan arbejder vi med sprog i Ikast-Brande Kommune

Sprogindsatsen starter allerede i dagplejen/vuggestuen. Det er vigtigt så tidligt som muligt at være nysgerrig på barnets sproglige udvikling, da vi ved, at en tidlig og målrettet indsats, der stimulerer barnets ordforråd og forståelse af begreber, er afgørende for barnets muligheder for at udvikle gode sproglige kompetencer.

Sprogvurdering af alle børn

I Ikast-Brande Kommune er det politisk vedtaget, at alle børn skal sprogvurderes, når de starter i børnehave. Sprogvurderingen er obligatorisk for alle børn i 3 års alderen (skal foretages når barnet er mellem 2 år og 10 måneder og 3 år og 4 måneder) og igen ved 5 år, hvis vurderingen i 3 års alderen viser, at barnet har brug for en fokuseret eller særlig sproglig indsats.

På baggrund af sprogvurderingen placeres de sprogvurderede børn i tre kategorier:

Generel indsats

Omfatter børn, som har en alderssvarende sproglig udvikling. Fælles for børnene er, at de bruger et varieret sprog og har en god forståelse for sproget.

Fokuseret indsats

Omfatter børn, som vurderes at have behov for en indsats inden for mindst ét sprogområde. Fælles for børnene er, at de bruger sproget og viser, at de forstår talt sprog, men begge dele kun i et vist omfang. Disse børn kan have sproglige vanskeligheder.

Særlig indsats

Omfatter børn, som vurderes at have behov for en særlig sprogstimulerende indsats.

Det er som udgangspunkt dagtilbuddet, der står for den generelle og fokuserede sprogindsats, mens børn, der har brug for en særlig indsats henvises til PPR Taleteamet. Ved en placering i fokuseret indsats, kan der være behov for et samarbejde med PPR Taleteamet.

Sprogfyrtårne

Alle dagtilbud har et eller flere sprogfyrtårne. Sprogfyrtårnet har sammen med dagtilbudslederen ansvaret for at sætte fokus på læreplanstemaet "Kommunikation og sprog", og det at være gode sproglige rollemodeller i hverdagen. PPR/taleteamet og Sproghuset støtter op om Sprogfyrtårnene i deres varetagelse af funktionen.

Sprogfyrtårnets funktioner:

- Sprogfyrtårnet udfører alle sprogvurderinger i dagtilbuddet og er ansvarlig for tilbagemelding til kontaktpædagog/dagplejer og forældre. Sprogvurderingerne foretages ud fra sprogvurderingsmaterialet i Hjernen&Hjertet.

- Sprogfyrtårnet er ansvarlig for at holde sig ajour og opsøge ny viden inden for sprog og sprogtilegnelse.
 - Sprogfyrtårnet bliver gennem deltagelse på sprogcaféer, sprogkonference og fælles netværksmøder holdt ajour med viden inden for sprog og sprogtilegnelse.
 - Sproghuset og PPR/taleteamet sender relevant nyt materiale eller relevante artikler/forskning rundt til Sprogfyrtårnene.
- Sprogfyrtårnet er ansvarlig for at videreformidle relevant viden til kolleger/dagplejere, eksempelvis på personalemøder.
- Ved en fokuseret eller særlig indsats har sprogfyrtårnet og kontaktpædagog/dagplejer ansvaret for tilrettelæggelsen af en sproglig indsats, og et fælles ansvar for samarbejdet med forældrene omkring indsatsen.
- Sprogfyrtårnet skal informeres om sproglige tiltag i dagtilbuddet (herunder visitation til Sproghuset) og støtte op om arbejdet omkring udarbejdelsen af handleplaner i sprogarbejdet.
- Sprogfyrtårnet skal, efter behov, støtte op om og give sparring til kontaktpædagogen i forhold til forløb i Sproghuset.

Sprogfyrtårnene indgår desuden i arbejdet omkring udarbejdelse af handleplaner for sprogarbejdet i dagtilbuddet – både i forhold til børn og vejledning til personalet – og sidder med i dagtilbuddets ressourcesteam ad hoc ved emner, der handler om sprog og tale

Sproghuset

Sproghuset er en del af dagtilbudsområdet i Ikast-Brande kommune. Sproghuset har til huse i Vestbyens Børnehus i Ikast. I Sproghuset er der ansat tre sprogvejledere, der har særlig viden om børns sprog og sprogudvikling. Sproghuset har et tæt samarbejde med PPR Taleteamet og Ikast-Brande Musikskole.

I Sproghuset arbejdes der ud fra tre primære områder:

- Sproggrupper.
- Vejledning og sprogsparing
- Opkvalificering af Sprogfyrtårne.

Sproggrupper

Sproggrupperne er et tilbud til børn i alderen 3-6 år, der har brug for en særlig indsats i forhold til deres sproglige udvikling. Børnene visiteres til gruppeforløbene af talekonsulenter fra PPR Taleteamet.

I Sproghuset arbejdes der med sprogstimulering af børn med fonologiske vanskeligheder og børn med kommunikative udfordringer. Børnene kommer i Sproghuset to gange om ugen. Sproghuset tilbyder et særligt sprogstimulerende miljø, hvor der er fokus på det enkelte barns

sproglige udfordringer. Når et barn visiteres til en plads i Sproghuset, er der undervejs i forløbet en tæt kontakt til forældre og dagtilbud. Dette bidrager og er med til at fastholde en fælles indsats omkring arbejdet med barnets sproglige udvikling.

Sprogsparring til personale i dagtilbud og vejledning af forældre

Sprogsparring med personale i dagtilbud sker, når et barn er visiteret til et forløb i Sproghuset. Sproghusets personale besøger barnets dagtilbud to gange i forløbet. På besøget er der fokus på, hvordan barnet bruger sproget i samspil med børn og voksne i hverdagen, og har til formål at støtte op om barnets sproglige udvikling.

Samme dag, som der er sprogsparring, er der vejledning af forældre. Undervejs i sproggruppeforløbet er der tæt kontakt med forældrene for at styrke den fælles indsats. Forældre til børn med fonologiske vanskeligheder får i forløbet et tilbud om talevejledning. De inviteres ned i Sproghuset, hvor talekonsulenten viser, hvad der arbejdes med for at styrke det enkelte barns udtale.

Alle dagtilbud har desuden altid mulighed for at kontakte sproghuset telefonisk for generel sproglig vejledning eller hjælp til sprogmaterialer.

PPR Taleteamet

Talekonsulenterne i PPR har faglige kompetencer inden for sprog, tale, høre, læsning samt flersproglighed.

Målgruppen er børn og unge, der er særligt udfordret på ovenstående, hvor det vurderes, at der er behov for en særlig indsats for at imødegå barnets muligheder for deltagelse i fællesskabet samt mulighederne for læring.

- PPR Taleteamet lægger vægt på et helhedsperspektiv i barnets samlede udvikling og på at yde en tidlig og forebyggende indsats.
- Talekonsulenterne yder specialpædagogisk bistand i et anerkendende samarbejde mellem forældre og de professionelle voksne, der er tæt på barnet i hverdagen.
- Forældre og fagpersoner kan tage kontakt ved bekymring for et barns tale-sproglige udvikling.
- Dagtilbuddet og PPR er forpligtet til et samarbejde omkring børn der scorer: "Særlig indsats" i sprogvurderingen.
- Den specialpædagogiske bistand er konsultativ. Der tilbydes samtale, observationer, testing af barnet og vejledning til forældre og de professionelle, der er omkring barnet.

- Talekonsulenterne udarbejder ved behov en PPV med en beskrivelse af barnets udviklingsmuligheder og foranstaltningsforslag eller et testnotat. På baggrund af denne tilbydes et vejledningsforløb til forældre og de professionelle omkring barnet. Målet er at skabe så optimale udviklingsmiljøer som muligt for det enkelte barn og for gruppen som helhed.
- Talekonsulenterne samarbejder med Sproghuset, og kan visitere børn til et intensivt forløb i Sproghuset.
- Der er mulighed for at inddrage andre faggrupper i samarbejdet.

Sprogstrategien er udarbejdet i et samarbejde mellem dagtilbudsafdelingen, PPR Taleteamet og Sproghuset og godkendt politisk i Børne- og Undervisningsudvalget den 25. januar 2017.

Sidst revideret marts 2022.